

14. jun. 1830

FAKTA

Dato:

14. jun. 1830

Sidetal:

Dagbog A, side 18 verso – 21 recto

Dagbogens placering:

Det kgl. Bibliotek NKS 2923, 4°

Omtalte personer:

Peder Brøndum

Marie Kirstine Dige, f. Rasmussen

Gerhard Faye

Christian Michael Rottböll Friis

Johan Christopher Henrik

Rummelhoff

Frederik August Schönheyder

Trykt udgave:

Georg Nygaard: "Maleren Martinus

Rørbyes Rejsedagbog 1830",

København 1930, s. 33-36

TRANSSKRIFTION

Den 14de Juni.

Jeg forlod Viborg i meget godt Veir omtrent Kl 7 [overstreget: meget] vel til- •19 recto• freds med den gode Modtagelse jeg der havde nydt; havde jeg bleven der idag skulde jeg end nøjere have lært Familierne at kjende, da jeg var indbudet til Middag hos Assesor Schonheider¹ paa Asmind; men da jeg i Skive ventede Oncels² Befordring fortsatte jeg Veien ad Daubierg meget vel tilfreds. Jeg maae i Forbigaaende blodt bemærke at hos Her Brøndum³ i Viborg fandt jeg vel alle Ting meget simpelt, Sengen endog lidet malproper; men Betalingen meget billig. Da jeg nu kjørte i denne saa berømte Egn kunde jeg ikke andet end finde den en Smule tør, da det Eneste levende paa lange Strækninger blodt var Faarene og deres Hyrder dog blev Øjet ikke destomindre moret ved at komme op paa Høider og derfra oversee store Strækninger besaaede med utallige Kjæmpehøie, Alt Levninger fra Oldtiden. Omtrent 1 Miil fra [overstreget: Dagbiery] [Mønsted] kunne man alt see Røgen af de derværende Kalkovne da det fra de Høider hvorpaa jeg befandt mig syntes at ligge paa en lavere Slette. Efter at have gjort adskillige Sving med Veien, kom jeg endelig igjennem den yderst slette [Bonde-]Bye Mønsted til de derved værende Gruber, hvis Ned- •19 verso• gang har Form af en Tragt. Jeg steeg ned af en Trappe dannet af Kalksteen lagte i den bløde Sand til den snævre Indgang hvor jeg fik et tændt Lys i Haanden. Alle Vegne hvor [overstreget: man] [jeg] i denne Dybde mødte en Arbeider blev jeg hilset med det paa dette Sted næsten rædsomme: Velkommen, hvorpaa enhver fortsatte sin Dont og lod mig fra den ene til den anden immer ledsage dybere ind. I Begyndelsen naar man kommer ned bliver man ligesom blind idet de forskellige smaae Lys blodt oplyse de snævre og mørke Gange; men naar man har været der en føje Tid forsvinder Blindheden, og man seer klart de forskellige Lag af Kalksteen og Flindt. Gangene er neppe 2½ Alen høje og omtrent ligesaa brede; men paa Siderne Opstable man Flintesteenene deels for ikke at bringe dem op deels for at understytte Hvælvingerne, disse Flintesteen og det smaa Gruus kalder man Maur; den dominerende Kouleur er en Art guulgraa foraarsaget ved Fugtigheden. Af og til seer man ogsaa en Art Side Gange hvor man har begyndt at hugge ind men igjen opgivet, det formodentlig deels fordi Massen der •20 recto• ikke var saa riig deels blive de ogsaa undertiden drevne tilbage af tilstrømmende Vand; disse Gange kaldes Kauer og den virkelige raae Kalks[t]een, Blende. Da jeg havde vandret et temmelig Stykke fort under Jorden tildeels med en hemmelig Gysen vente jeg tilbage og lod mig underrette noget nøjere om Alt. Jeg blev viist det Sted hvor en Mand for føje Tid siden var bleven levende begravet, og høret med Forundring Arbeiderne og Arbeiderindernes flegmatiske Ytring: at hans Skjæbne var bestemt og hans Tid kommen. Da jeg havde opholdt mig her og ved de omliggende Ovne vor man brænder Steenen til Kalk ved Hjælp af Lyng,

begave vi os ad en temmelig vilsom Vei igjennem lavt Krat og Hedebacker til Daubierg hvor jeg hos Præsten⁴ afleverede mit Brev. Han var en midaldrende Mand af en tilsyneladende fast Caracteer og megen Dømmekraft. Da jeg hos ham var bleven gjæstfri modtaget havde han den Godhed selv at ledsage mig til en nærligende Grube, hvor jeg steg ned ledsaget af Præstens yngste Søn som tillige med mig fik et tæt langt Lys, og een af Arbeiderinderne som viiste os Veien. •20 verso• Da der netop ikke blev arbeidet denne Dag i Gruben kunde jeg bedre undersøge Alt, da jeg nu endydermere gjorde det roligere end ved den første. – Efter at jeg havde seet [overstreget: den] Daubierg Kirke som ligger høit over Byen forlod jeg Daubierg og reiste til Skive, hvor jeg først [overstreget: fik] ankom efter at have seet en heel Deel Heede uden nogen Beboer og være bleven overfalden af et dygtigt Haggel og Regnveir, hvilket jeg hidindtil endnu ikke havde seet paa Heeden. Da jeg havde spiist til Middag i Skive hos Madame Dige⁵ og der truffet Befordring sent fra Canseliraad Rumelhoff⁶ i Nykiøbing fortsatte jeg Veien til Salling Sund idet jeg sat meget magelig i en Doctorstoel. Vi passerede det temmelig brede Sund i en flad Færge roet af 4 Karle, og kom til Nykjøbing hvor jeg steg af hos Canceliraaden og blev meget vel modtaget. Jeg tilbragte Natten her og blev rolig til næste Morgen omendskjøndt Fayes Kusk meget ønskede endnu i Aften at kunne føre mig til Thisted. Her Canceliraaden lod for mig at være en god Embedsmand, noget han dog selv vidste at sætte Priis paa, han har •21 recto• gjort meget for Træplantning i hans Jurisdiction. Denne helle Dag havde jeg tilbragt i megen Activitet, da jeg havde seet disse fra Oltiden saa berømte Steder i Viborg Amt, Finderup alene undtagen som laae noget langt af Veien og hvorved der nu intet Mærkeligt skal være; da Laden er aldeles forsvunden og paa det Sted hvor den har staaet nu er opreist et Klokketaarn. Ved Salling Sund er der ikke meget malerisk, det Særegne ved et Færgested og de smukke Skrænter ved Limfiorden alene undtagne. Nykiøbing er en venlig lille Bye med adskillige Plantninger, og den saavelsom heele Morsøe synes at bebude Velstand; man mærker strax ved Indtrædelsen i Thisted Amt en stor Forandring fra Heedestrækningerne i Viborg Amt, som ytre sig deels ved de ypperlige Veie deels ved Markernes bedre Dyrkning og Huusenes bedre Udseende.

¹ Frederik August Schönheyder.

² Gerhard Faye.

³ Peder Brøndum.

⁴ Christian Michael Rottböll Friis.

⁵ Antagelig Marie Kirstine Dige, f. Rasmussen.

⁶ Johan Christopher Henrik Rummelhoff.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

gjort meget for Troelsclæninges i hans Jurisdiction
hans fællelses Lande og tilbragte sin egen Activitet, de
og fordele sig selv for alle de som berørte deres
i Niborg, Aars, Vinding, alle de indbygger som laan
meget langt af Hvide og senere end den indtægt Mordeljs
færd indbyggerne i Aars og alder forsmunden og en
at det senere den for pleant den er opgjort at
Hvidebaare. Med Salling fandt at de ikke meget
malerijs. At Borgum og at Borgumstid og de
funde Krone og Linsfiorden alle de indbygger
Nykøbning er en malig lille Leds med afsluttede
Plankebygning, og de saavel som færd. Moroe
siger at det er (Balsland), men moroe sprog
er at indtrodsen i Skifte Aars og for torv
ring for indtrodsen i Niborg Aars, som
gjorde sig selv og de yggelig Hvide baare og
Mandens baare. Vinding og Givum baare det
færd. den 15. Juni den Morgens forled sig Nykøb
ting og rulle over Moroe til det Land, hvorfra
man kan overses en stor del af Linsfiorden og
Skifte. Efter at man havde været i meget smalle
Hvide og for det de den meget smalle, færd